

J. Bb.

"Do biegun", Fridtjof Nansen, Warszawa 1961 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 7/3, 390

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

też autorka przedstawia jego osiągnięcia według dziedzin zainteresowań. Najpierw ukazuje astronomiczno-geodezyjne, topograficzne i kartograficzne prace Tilla oraz prace wykonane pod jego kierownictwem w Orjensburgu w latach 1866—1871, następnie — jego działalność w Rosyjskim Towarzystwie Geograficznym i w komisji zdjęć terytorium Rosji, a wreszcie jego zasługi w dziedzinie badań magnetycznych, hypsometrycznych i kartometrycznych oraz w dziedzinie meteorologii i klimatologii. Publikacje zamyka bibliografia prac Tilla, prac drukowanych pod jego kierownictwem i źródeł do jego biografii w Towarzystwie Geograficznym w Leningradzie.

J. Bb.

Harriet Wanklyn (J. A. Steers), *Friedrich Ratzel. A Biographical Memoir and Bibliography*, Cambridge University Press, Cambridge 1961, s. X + 96.

Angielska książka o Ratzlu nie jest wydawnictwem bardziej wyczerpującym lub bardziej gruntownym niż dotychczas istniejące w literaturze choćby niemieckiej. Ukazuje ona niektóre fakty z życia i twórczości Ratzla na tle epoki, ale nie jest ani na tyle szczegółowa jak pisane przez Hasserta po śmierci Ratzla (1905 r.) wspomnienie o nim, ani też tak dogłębnie nie wnika w warunki ideowe epoki, jak to czyni J. Steinmetzler w wydanej w 1956 r. pracy *Friedrich Ratzels Anthropogeographie und ihre ideengeschichtliche Wurzeln*¹. Podobnie jest z bibliografią, która zawiera tylko najistotniejsze pozycje z wydanego przez Viktora Hantscha w *Kleine Schriften Ratzla* pełnego zestawienia jego naukowej spuścizny.

Ukazanie się więc tej publikacji możemy wytłumaczyć z jednej strony tym, że autorka pragnęła w nowo ujętym szkicu biograficznym, choćby niepełnym, zwrócić specjalną uwagę na stosunek Ratzla do Stanów Zjednoczonych (jego pobyt w tym kraju, wypowiedanie się o nim w dziełach, uczennica Helena Simple), a z drugiej strony, że chciała ona przysporzyć własnej literaturze ważne materiały do historii nauki. Świadczą o tym tłumaczone na język angielski tytuły bibliografii.

J. Bb.

Fridtjof Nansen, *Do bieguna*, przełożyła Joanna Leszczyńska, Iskry, Warszawa 1961, s. 238, ilustracje i mapy.

Żywo i barwnie napisany notatnik daje obraz podróży, jaką Fridtjof Nansen (1861—1930) odbył w latach 1893—1896 w kierunku bieguna północnego — częściowo na statku Fram, który dryfował wmarznięty w lody, częściowo na saniach ciągniętych przez psy. Obrany sposób podróży uzasadnia Nansen we wstępie, dając jednocześnie historyczny zarys badań polarnych. Przekład tej interesującej książki wydanej podczas uroczystości obchodzonej (zgodnie z zaleceniem Światowej Rady Pokoju) setnej rocznicy urodzin wielkiego badacza i społecznika jest najlepszym uczczeniem jego zasług.

J. Bb.

¹ Por. recenzję w nr 2/1958 „Kwartalnika“.